

Briuselis, 2019 11 04
COM(2019) 562 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Reglamento (EB) Nr. 428/2009, nustatančio Bendrijos dvejojo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą, įgyvendinimo, įskaitant Ataskaitą dėl naudojimosi įgaliojimais priimti deleguotuosius aktus, suteiktais Komisijai pagal 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 599/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 428/2009, nustatantis Bendrijos dvejojo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Reglamento (EB) Nr. 428/2009, nustatančio Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą, įgyvendinimo, įskaitant Ataskaitą dėl naudojimosi įgaliojimais priimti deleguotuosius aktus, suteiktais Komisijai pagal 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 599/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 428/2009, nustatantis Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą

1. ĮVADAS

Pagal Reglamento (EB) Nr. 428/2009 (toliau – reglamentas) 23 straipsnio 3 dalį Komisijos reikalaujama Europos Parlamentui teikti kasmetinę ataskaitą apie „Dvejopo naudojimo koordinavimo grupės (DUCG) veiklą, tyrimus ir konsultacijas“. Reglamento (EB) Nr. 428/2009 25 straipsnio 2 dalyje taip pat reikalaujama, kad Komisija kas trejus metus Tarybai ir Parlamentui teiktų „išsamią įgyvendinimo ir poveikio vertinimo ataskaitą“. 25 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad atskiruose ataskaitos skirsniuose pateikiama informacija apie Dvejopo naudojimo koordinavimo grupės (DUCG) veiklą, saugių ir šifruotų informacijos mainų tarp valstybių narių ir Komisijos sistemos nustatymą, taip pat apie 15 straipsnio 1 ir 2 dalių dėl kontroliuojamų prekių sąrašų atnaujinimo įgyvendinimą ir 24 straipsnio dėl nacionalinių sankcijų, taikomų pažeidus reglamentą, įgyvendinimą. Atsižvelgdama į tai, Komisija 2013 m. pradėjo skelbti metines eksporto kontrolės ataskaitas, o savo 2014 m. komunikate „Eksporto kontrolės politikos peržiūra“¹ pripažino, kad ataskaitų skelbimas ir neslaptos informacijos apie kontrolę skelbimas yra esminiai žingsniai siekiant didinti skaidrumą ir gerinti veiklos vykdytojų atitiktį reikalavimams, taip pat stiprinti jų gebėjimus įgyvendinti kontrolę.

Be to, siekiant užtikrinti, kad bendrasis dvejopo naudojimo prekių sąrašas būtų reguliariai ir laiku atnaujinamas laikantis valstybių narių pagal tarptautinius eksporto kontrolės režimus priimtų pareigų ir įsipareigojimų, 2014 m. balandžio 16 d. Reglamentu (ES) Nr. 599/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 428/2009, nustatančiu Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą², Komisijai pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 290 straipsnį buvo suteikti įgaliojimai priimti aktus dėl Reglamento (EB) Nr. 428/2009 I priedo dalinio pakeitimo atsižvelgiant į to reglamento 15 straipsnio taikymo sritį. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai buvo suteikti penkerių metų laikotarpiui, o 23a straipsnyje nustatyta, kad „likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki penkerių metų laikotarpio pabaigos Komisija parengia naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą“.

Šioje ataskaitoje, kurią parengė Komisija ir prie kurios rengimo prisidėjo DUCG dalyvaujančios valstybės narės³, pateikiama informacija apie reglamento įgyvendinimą 2018 m. ir suvestiniai 2017 m. eksporto kontrolės duomenys.

¹ 2014 m. balandžio 24 d. COM(2014) 244 *final*.

² OL L 173, 2014 6 12, p. 79.

³ Kelios valstybių narių kompetentingos institucijos taip pat viešai skelbia prekybos dvejopo naudojimo prekėmis ataskaitas.

2. POLITIKOS IR REGULIAVIMO SISTEMOS RAIDA

2.1. Eksporto kontrolės politikos peržiūra

Teisėkūros procesas, susijęs su ES eksporto kontrolės priemonių modernizavimu, pradėtas 2016 m. Europos Parlamentui ir Tarybai nagrinėjant Komisijos pasiūlymą⁴, buvo tęsiamas 2018 m., kai 2018 m. sausio 17 d. Europos Parlamentas patvirtino ataskaitą ir poziciją apibūrinantį dokumentą. Parlamento poziciją apibūrinančiame dokumente numatytas 101 pakeitimas, kuriuo parodoma plataus masto parama labiau suderintoms ir veiksmingesnėms kontrolės priemonėms, ES eksporto kontrolės sistema pritaikoma prie naujų grėsmių, susijusių su kibernetinio stebėjimo technologijomis, ir atsižvelgiama į žmogaus teises, kaip dalį bendresnės atsakingos vertybėmis grindžiamos prekybos ir „saugančios Europos“. Savo ruožtu Taryba 2018 m. toliau nagrinėjo pasiūlymą.

2018 m. Komisija surengė kelias tikslines konsultacijas ir vykdė informavimo veiklą, skirtą pagrindinėms pramonės ir pilietinės visuomenės suinteresuotosioms šalims. Visų pirma, siekiant pasikeisti nuomonėmis su pramone ir pilietinei visuomenei atstovaujančiomis suinteresuotosiomis šalimis 2018 m. gruodžio 13 d. kartu su ES Tarybai pirmininkavusia Austrija buvo surengtas Eksporto kontrolės forumas⁵.

2.2. Reglamento (EB) Nr. 428/2009 pakeitimai

Pagal 25 straipsnio 3 dalies c ir d punktus reikalaujama, kad Komisija teiktų ataskaitas apie 15 straipsnio 1 ir 2 dalių, susijusių su reglamento I ir IV priedų atnaujinimu, įgyvendinimą. Ataskaitiniu laikotarpiu reglamento I priedas buvo iš dalies pakeistas vieną kartą. 2018 m. spalio 10 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) 2018/1922⁶ buvo atnaujintas I priede pateiktas ES kontroliuojamų prekių sąrašas ir 2017 m. į daugiašalį eksporto kontrolės režimą įtraukta daugiau nei 200 pakeitimų (dėl daugumos jų (iš esmės tai buvo redakciniai pakeitimai) buvo sutarta 2017 m. Vasenaro susitarimo plenariniame posėdyje). Reglamento II ir IV priedai taip pat buvo atnaujinti, kad atitiktų I priedo pakeitimus.

2018 m. ES kontroliuojamų prekių sąraše nustatytos naujos kontrolės priemonės, taikomos elektrooptiniams moduliatoriams (3A001i), puslaidininkio gamybos kaukėms „padėklo ruošiniai“ (3B001j) ir „židinio plokštumos matricų“ (FPA) nuskaitymo integriniams grandynams (ROIC) (6A002f). Antra vertus, jame pašalinamos kontrolės priemonės, kurios taikomos robotams, turintiems trimačių (3D) vaizdų apdorojimo funkciją (2B007a), skaitmeninio valdymo blokus turinčioms technologijoms (2E003b) ir staklių instrukcijų generatoriams (2E003d), ir iš naujo nustatoma, kad kontrolės priemonės netaikomos įsilaužimo programinės įrangos atnaujinimui (4D004), su „pažeidžiamumo problemų atskleidimu“ ir „reagavimu į kibernetinius incidentus“ susijusioms technologijoms (4E001), taip pat didelės spartos kino filmų įrašymo ir mechaninėms kameroms (6A003a). 2018 m. ES kontroliuojamų prekių sąraše taip pat padaryti pakeitimai, susiję su matavimo ir tikrinimo įrangai (2B006), laivų dujų turbininiams varikliams (9A002) ir antžeminei erdvėlaivių kontrolės įrangai (9A004), taip pat raketų gamybai skirtoms srauto formavimo mašinoms (2B109), palydovinės navigacijos sistemoms (7A105), įtraukiant regionines ir pasaulines sistemas, ir turboreaktyviniams / turboventiliatoriniams varikliams (9A101) taikomomis kontrolės priemonėmis.

⁴ Komisijos pasiūlymą dėl reglamento COM(2016) 616 galima rasti adresu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1476175365847&uri=CELEX%3A52016PC0616>.

⁵ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157562.pdf.

⁶ OL L 319, 2018 12 14, p. 1.

Buvo paskelbtas išsamus panešimas, skirtas susipažinti su pakeitimais, kuriame apžvelgti visi techniniai 2018 m. ES kontroliuojamų dvejojo naudojimo prekių sąrašo pakeitimai⁷. Atnaujinus ir konsolidavus ES kontroliuojamų prekių sąrašą, kuris pradėtas taikyti 2018 m. gruodžio 15 d., buvo suteikta galimybė ES įvykdyti savo tarptautinius įsipareigojimus, susijusius su eksporto kontrole, ir padėti ES eksportuotojams nustatant ne tokius griežtus kontrolės reikalavimus.

2018 m. gruodžio 19 d. Komisija taip pat priėmė pasiūlymą⁸, kuriuo, remiantis „baigties be susitarimo nenumatytų atvejų plano“ priemonių paketu, siekiama pakeisti reglamentą atsižvelgiant į tam tikrus sektorius Jungtinei Karalystei išstojus iš Europos Sąjungos. Pagal pasiūlymą Jungtinė Karalystė įtraukiama į EU001 paskirčių vietų sąrašą siekiant išvengti neproporcingų prekybos iškraipymų ir perteklinės administracinės naštos ES dvejojo naudojimo prekių eksportui į Jungtinę Karalystę srityje kartu išsaugant tarptautinį ir ES saugumą.

2.3. Nacionalinės įgyvendinimo priemonės

Reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse, tačiau juo nustatyta, kad valstybės narės imasi tam tikrų priemonių dėl konkrečių nuostatų įgyvendinimo ir kad informacija apie tas priemones turėtų būti paskelbta *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. 2016 m. rugpjūčio 20 d. paskelbtas pranešimas⁹, kuriame apžvelgtos priemonės, kurių ėmėsi valstybės narės, be kita ko, tarpininkavimo ir tranzito kontrolės išplėtimo, platesnio kontrolės taikymo į sąrašą neįtrauktoms prekėms dėl priežasčių, susijusių su visuomenės saugumu ir žmogaus teisių apsauga, bendrųjų nacionalinių eksporto leidimų, į sąrašą neįtrauktų prekių kontrolės, kai jos siunčiamos ES viduje, taikymo, ir pateikiama informacija, susijusi su kompetentingomis institucijomis. Be to, 2018 m. valstybės narės pranešė apie naujas priemones: Italija patvirtino 2017 m. gruodžio 15 d. Įstatyminių dekretų Nr. 221, kuriuo atnaujinamos nacionalinės nuostatos pagal Reglamentą (EB) Nr. 428/2009, o Liuksemburgas 2018 m. birželio 27 d. priėmė Eksporto kontrolės įstatymą. Taip pat reikia pažymėti, kad Nyderlandai 2018 m. spalio 23 d. priėmė rekomendacines pastabas dėl debesijos paslaugų eksporto.

Reglamento 24 straipsnyje nustatyta, kad „kiekviena valstybė narė imasi tinkamų priemonių, kad užtikrintų deramą visų šio reglamento nuostatų vykdymą. Visų pirma ji nustato sankcijas, taikomas už šio reglamento nuostatų ar jam įgyvendinti priimtų nuostatų pažeidimus. Tos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios“. Pagal 25 straipsnio 3 dalies e punktą reikalaujama, kad Komisijos ataskaitoje būtų atskiras skirsnis, kuriame būtų pateikta informacija apie „priemones, kurių valstybės narės ėmėsi pagal 24 straipsnį ir apie kurias pranešta Komisijai pagal šio straipsnio 1 dalį“. Šios ataskaitos priede pateikiamas tokių priemonių, apie kurias pranešta Komisijai, sąrašas.

⁷ Glaustą pranešimą galima rasti adresu http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157585.pdf.

⁸ OL L 85 I, 2019 3 27, p. 20. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/496 buvo priimtas 2019 m. kovo 25 d. (OL L 85 I, 2019 3 27).

⁹ OL C 304, 2016 8 20, p. 3.

3. DVEJOPO NAUDOJIMO KOORDINAVIMO GRUPĖS VEIKLA

Pagal Reglamento 23 straipsnio 3 dalį reikalaujama, kad Komisija pateiktų Europos Parlamentui kasmetinę ataskaitą apie Dvejopo naudojimo koordinavimo grupės (DUCG) veiklą, tyrimus ir konsultacijas. Šią grupę sudaro Komisijos ir valstybių narių ekspertai ir jos tikslas – nagrinėti bet kokius su eksporto kontrolės taikymu susijusius klausimus, siekiant praktiškai pagerinti eksporto kontrolės nuoseklumą ir veiksmingumą visoje ES. Be to, 25 straipsnio 3 dalies a punkte pridėdama, kad „atskiruose ataskaitos skirsniuose pateikiama informacija apie <...> Dvejopo naudojimo koordinavimo grupę ir jos veiklą“.

Ataskaitiniu laikotarpiu DUCG surengė septynis posėdžius, ir taip suteikė galimybę konsultuotis dėl įvairių su reglamento įgyvendinimu susijusių aktualių klausimų. DUCG ekspertai taip pat dalyvavo techniniame seminare, kuriame buvo siekiama pasirengti Jungtinės Karalystės išstojimui iš Europos Sąjungos.

3.1. Konsultacijos įgyvendinimo klausimais. Keitimasis bendro pobūdžio informacija

DUCG surengė *bendro pobūdžio informacijos mainus eksporto kontrolės klausimais*, be kita ko, siekdama paremti ES eksporto kontrolės modernizavimą. Siekdama nustatyti bendrus nacionalinių požiūrių aspektus, DUCG peržiūrėjo *galutinio naudojimo (visa apimančios) kontrolės priemonių įgyvendinimą* ir surengė apklausą dėl *nacionalinės praktikos, susijusios su licencijų galiojimu*, po kurios paaiškėjo, kad nacionalinė praktika šiuo atžvilgiu skiriasi.

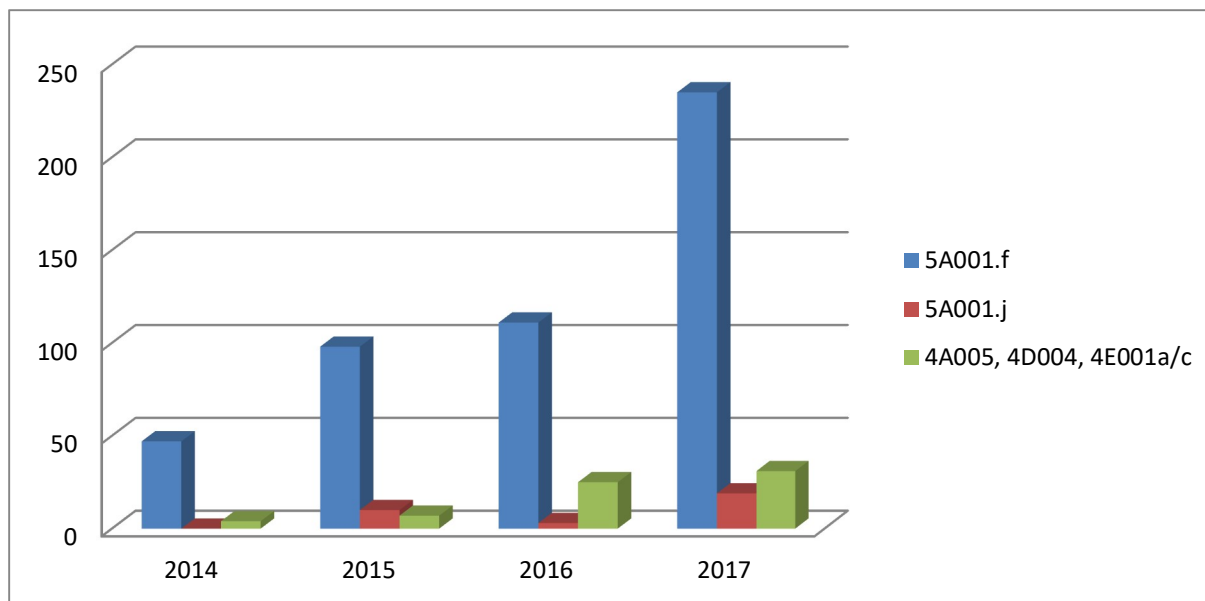
DUCG aptarė Europos mokslinių tyrimų universitetų lygos (LERU – 23 Europoje pirmaujančių mokslinius tyrimus intensyviai vykdančių universitetų asociacija, <https://tinyurl.com/LERU-Dual-Use>) pateiktą poziciją apibrėžiantį dokumentą, kuriame išdėstomi pagrindiniai akademiniame sektoriuje susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su reglamento įgyvendinimu, ir aptartos galimybės parengti gaires, siekiant paremti nuoseklų ir veiksmingą kontrolės priemonių taikymą dvejopo naudojimo moksliniams tyrimams.

DUCG keitėsi informacija, susijusia su *nacionalinėmis įgyvendinimo priemonėmis*, ir inicijavo parengiamuosius darbus, kad, atsižvelgdama į Italijos ir Liuksemburgo pateiktus pranešimus apie nacionalines priemones, atnaujintų atitinkamą informacinį pranešimą.

DUCG, siekdama skatinti valstybių narių keitimąsi informacija ir didinti viešąją ES dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės skaidrumą, apžvelgė keitimosi duomenimis metodiką ir principus ir surinko 2017 m. *duomenis apie licencijavimą* (ES 2017 m. apibendrinti duomenys buvo naudojami rengiant šią metinę ataskaitą apie eksporto kontrolę).

Svarstant kibernetinio stebėjimo prekių kontrolę DUCG *apsikeitė informacija apie kibernetinio stebėjimo technologijų kontrolės taikymą* 2017 m. Duomenys rodo didėjantį, tačiau ribotą licencijų skaičių (2017 m. – 285 licencijos). Tuo pačiu laikotarpiu buvo išduoti 34 atsisakymai dėl kibernetinio stebėjimo prekių¹⁰.

¹⁰ 2017 m. 20 atsisakymų išduota dėl mobiliosios telekomunikacijos perėmimo ar trukdymo įrangos, 1 – dėl interneto protokolo (IP) tinklo ryšių stebėjimo sistemų ir 13 – dėl įsilaužimo programinės įrangos.

DUCG vadovavo Stebėjimo technologijų ekspertų grupės (STEG) veiklai. 2018 m. STEG surengė vieną posėdį ir stebėjo atitinkamus technologijų ir politikos pokyčius, peržiūrėjo licencijų išdavimo ir atsisakymų išduoti leidimą tendencijas ir dalijosi ekspertinėmis žiniomis, padėjusiomis remti ES eksporto kontrolės modernizavimo teisėkūros procesą ir susijusiomis su Vasenaro daugiašalio eksporto kontrolės režimo techninėmis diskusijomis.

3.2. Techninis keitimasis informacija. Įgyvendinimo klausimai

- *Parama, skirta atnaujintam ES kontroliuojamų prekių sąrašui parengti*

Su DUCG buvo konsultuotasi rengiant Komisijos deleguotąjį reglamentą, kuriuo atnaujinamas ES kontroliuojamų prekių sąrašas, pateikiamas Reglamento (EB) Nr. 428/2009 I priede, ir jį padėjo jį parengti. 2018 m. gegužės 17 d. nacionaliniai ekspertai, taip pat Europos Parlamento stebėtojai dalyvavo specialioje DUCG sesijoje ir skaitė pranešimus apie svarbiausius kontroliuojamų prekių sąrašo pakeitimus. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/1922 buvo priimtas 2018 m. spalio 10 d. ir paskelbtas 2018 m. gruodžio 14 d.¹¹

- *Techninis keitimasis informacija konkrečiais įgyvendinimo klausimais*

Virtuali darbo grupė branduolinių prekių kontrolės klausimais, kuriai pirmininkavo Švedija, atliko kontrolės parametrų, taikomų konkrečioms branduolinėms prekėms, techninį vertinimą, o DUCG pritarė šios grupės pasiūlymui į 2018 m. ES dvejojo naudojimo prekių sąrašą įtraukti pastabą dėl branduolinės programinės įrangos. DUCG taip pat rėmė tęsiamas diskusijas dėl konkrečių kontrolės parametrų, pvz., dėl 0A001 (branduoliniai reaktoriai) ir 0B001 (Įrenginiai gamtinio (natūraliojo) urano, nusodrintojo urano arba specialiųjų dalių medžiagų ir kt. izotopams atskirti), ir stengėsi suderinti šių kontrolės priemonių aiškinimą.

DUCG taip pat pritarė Techninių ekspertų grupės cheminiuose ginkluose naudojamų pirmtakų druskų klausimais sukūrimui ir rėmė ES pozicijos šiuo klausimu techninį parengimą pagal susijusį daugiašalį eksporto kontrolės režimą.

¹¹ OL L 319, 2018 12 14, p. 1.

2018 m. spalio 12 d. DUCG surengė licencijas išduodančių ir muitinės ekspertų susitikimą siekiant techniniu požiūriu išnagrinėti tam tikras su muitinėmis susijusias nuostatas, pvz., dėl eksportuotojo apibrėžties, gavėjo ir galutinio naudotojo duomenų, nurodytų eksporto ir muitinės deklaracijose dėl dvejojo naudojimo prekių eksporto, ir koreliacijos lentelės, kuri muitinėse naudojama atrenkant rizikingas dvejojo naudojimo prekes, vaidmens.

3.3. ES dvejojo naudojimo prekių eksporto kontrolės gairės

DUCG įsteigė techninių ekspertų grupę vidaus atitikties užtikrinimo programų gairių parengimo klausimais (angl. TEG-ICP). TEG-ICP surengė keturis posėdžius – sausio 29 d., kovo 1 d., gegužės 7 d. ir lapkričio 30 d., o 2018 m. rugsėjo – lapkričio mėn. surengė viešų konsultacijų dėl vidaus atitikties užtikrinimo programų gairių projekto. Iš įmonių asociacijų ir eksportuotojų, veikiančių 23 ES valstybėse narėse, iš viso gauti 169 atsakymai. Techninių ekspertų grupės ekspertai peržiūrėjo įmonių pastabas, o 2018 m. gruodžio 13 d. Eksporto kontrolės forume gairių projektas buvo pristatytas suinteresuotosioms šalims. Tikimasi, kad gairės bus priimtos 2019 m.

3.4. Elektroninis kompetentingų institucijų keitimasis informacija

Pagal 25 straipsnio 3 dalies b punktą reikalaujama, kad Komisija teiktų ataskaitas apie „19 straipsnio 4 dalies įgyvendinimą“ ir praneštų „apie saugios šifruotos informacijos mainų tarp valstybių narių ir Komisijos sistemos kūrimo pasiektą etapą“. Padedama DUCG, Komisija toliau plėtojo dvejojo naudojimo prekių elektroninę sistemą (angl. DUEs) – saugią ir šifruotą elektroninę sistemą, už kurios prieglobą yra atsakinga Komisija, – kad eksporto kontrolės institucijoms ir Komisijai būtų paprasčiau intensyviau keistis informacija. 2018 m. DUCG susitarė dėl konkrečių DUEs patobulinimų ir sukūrė funkcijas, padedančias teikti *pranešimus apie atsisakymus suteikti leidimus pagal Reglamento (EB) Nr. 428/2009 13 straipsnio 5 dalį* ir rengti *kompetentingų institucijų dvišales konsultacijas pagal Reglamento 11 straipsnį ir 13 straipsnio 5 dalį*. Buvo atlikti kiti nedideli DUEs atnaujinimai, pvz., 2018 m. gruodžio mėn. DUEs prekių sąrašas buvo atnaujintas, kad jame atsispindėtų pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2018/1922 2018 m. atnaujintas ES kontroliuojamų prekių sąrašas.

DUCG toliau rėmė „elektroninių licencijų išdavimo platformos“, kuria kompetentingos institucijos galėtų naudotis savanoriškai veikdamos specialioje techninėje ekspertų grupėje, kūrimą. 2017 m. atlikus galimybių studiją, techninė ekspertų grupė elektroninių licencijų išdavimo klausimais susitiko du kartus – 2018 m. kovo 14 d. ir rugsėjo 13 d. – ir teikė nuolatinę paramą elektroninių licencijų išdavimo bandomajam projektui. 2018 m. pabaigoje kompetentingos institucijos buvo pasirengusios išbandyti „tiesioginio aptarnavimo prototipą“, o „netiesioginio aptarnavimo prototipas“ buvo kuriamas. Prie bandomojo projekto prisijungė Italija, Latvija, Rumunija ir Graikija. Projektas suinteresuotosioms šalims buvo pristatytas 2018 m. gruodžio 13 d. surengtame Eksporto kontrolės forume. 2018 m. pabaigoje elektroninių licencijų išdavimo sistemos veikė 13 valstybių narių.

3.5. ES dvejojo naudojimo prekių ekspertų grupė

2018 m. Komisijos Jungtiniam tyrimų centrui (JRC) pavaldi ES dvejojo naudojimo prekių ekspertų grupė ir valstybių narių ekspertai toliau teikė paramą kompetentingoms institucijoms, kurios kreipėsi dėl konsultacijų konkrečių licencijavimo atvejų vertinimo

klausimais. Ataskaitiniu laikotarpiu šešioms kompetentingoms institucijoms buvo suteiktos iš viso dešimt techninių konsultacijų dėl prekių klasifikavimo.

3.6. Įgyvendinimas ir vykdymo užtikrinimas

DUCG keitėsi informacija apie kontrolės įgyvendinimą ir užtikrinimą. Remiantis prieinamais duomenimis, 2018 m. ES eksporto kontrolės tinkle, kurį sudaro valstybių narių kompetentingų institucijų ir Komisijos darbuotojai, veikė daugiau nei 300 darbuotojų. Kalbant apie vykdymą, pažymėtina, kad 2017 m. nustatyta 120 eksporto kontrolės taisyklių pažeidimų, o nacionalinės teisės saugos institucijos skyrė 130 administracinių nuobaudų ir 2 baudžiamąsias sankcijas.

3.7. Gebėjimų stiprinimas

2017 m. Komisijos Jungtinis tyrimų centras, bendradarbiaudamas su JAV energetikos departamentu, tęsė techninių seminarų ciklą ir 2017 m. gegužės 23–24 d. Briuselyje (Belgija) Pasaulio muitinių organizacijos buveinėje surengė 10-ąjį seminarą. Jame dalyvavo licencijas išduodantys pareigūnai ir techniniai ekspertai iš kompetentingų institucijų, taip pat eksportuotojai, akademinės bendruomenės ir mokslinių tyrimų organizacijų atstovai. Nagrinėti klausimai, be kita ko, apėmė visapusiškos kontrolės priemonių įgyvendinimą ir uždavinius, susijusius su muitinės kodų ir eksporto kontroliuojamų prekių sąrašų susiejimu.

2018 m. DUCG padėjo Komisijos Jungtiniam tyrimų centrui 2018 m. kovo 6–7 d. surengti *ES „Inreach“ gebėjimų stiprinimo seminarą* Isproje (Italija), o 2018 m. rugsėjo 18–19 d. taip pat Isproje padėjo surengti *techninį seminarą, organizuojamą kartu su JAV nacionaline branduolinės saugos administracija (angl. NNSA)*.

Komisijos Jungtinis tyrimų centras pristatė Cheminių medžiagų eksporto kontrolės vadovą, kuriame, remiantis įvairiais prekybą reguliuojančiais ES reglamentais, nustatyti cheminių medžiagų koreliacijos kodai (eksporto kontrolės klasifikacijos numeris, muitinės kodas, CAS numeris ir cheminis pavadinimas).

3.8. Skaidrumas ir dialogas su pramonės ir akademinės bendruomenės atstovais

DUCG padėjo 2018 m. gruodžio 13 d. Briuselyje surengti Eksporto kontrolės forumą, kuriame dalyvavo pramonės asociacijų, dvejopo naudojimo prekes gaminančių bendrovių ir pilietinės visuomenės organizacijų atstovai. Jo metu buvo aptartas ES eksporto kontrolės įgyvendinimas ir ES eksporto kontrolės modernizavimo teisėkūros procesas. Iš viso 2018 m. Komisija ir kompetentingos institucijos surengė daugiau kaip 180 įmonių informavimo renginių arba juose dalyvavo.

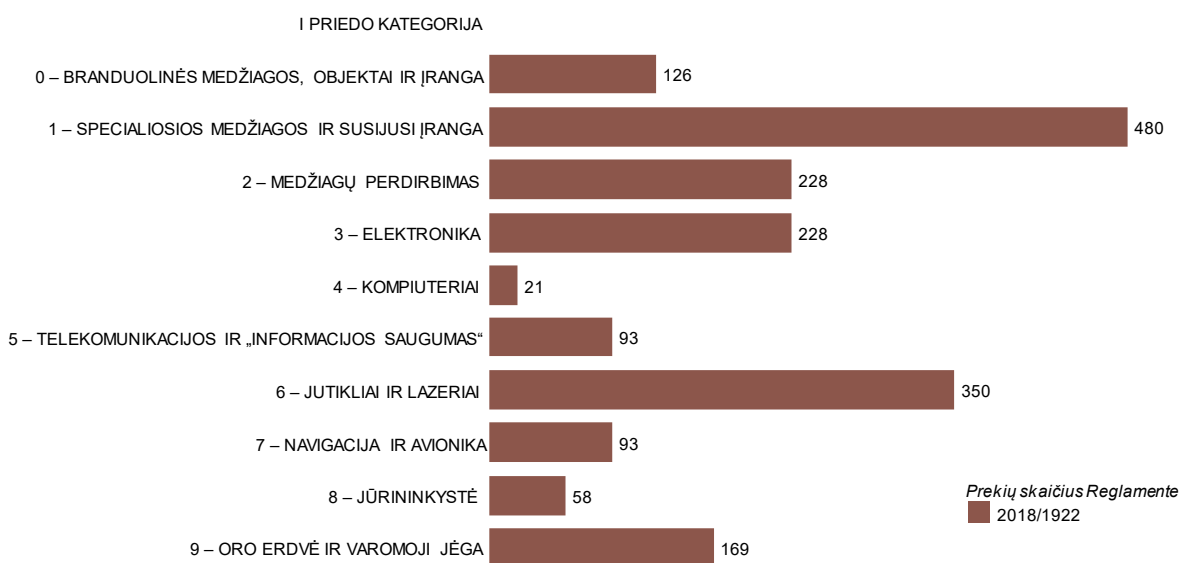
Be to, DUCG parengė dokumentus, skirtus padėti eksportuotojams įgyvendinti reglamentus. Visų pirma išsamiaje pranešime, skirtame susipažinti su pakeitimais, apibendrinami pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2018/1922 nustatyti ES kontroliuojamų prekių sąrašo kontrolės teksto pakeitimai.

4. ES EKSPORTO KONTROLĖ. PAGRINDINIAI DUOMENYS

Sunku gauti patikimos informacijos apie bendrą dvejopo naudojimo prekių eksportą (įskaitant į sąrašą neįtrauktas dvejopo naudojimo prekes), kadangi nėra atitinkamai apibrėžto ekonominio sektoriaus. Tačiau Komisija ir valstybės narės renka duomenis, kurie leidžia parengti apytikslius dvejopo naudojimo prekių eksporto įverčius, viena vertus, grindžiamus konkrečiais kompetentingų institucijų surinktais duomenimis apie licencijų išdavimą, kita vertus – statistiniais duomenimis apie muitinės prekes, aprėpiančiais dvejopo naudojimo prekes. Toliau pateikiami 2017 m. eksporto duomenų įverčiai. Reikėtų pabrėžti, kad į toliau pateiktus įverčius neįtrauktos su prekyba dvejopo naudojimo prekėmis susijusios paslaugos ir nematerialusis technologijų perdavimas.

4.1. ES prekyba dvejopo naudojimo prekėmis. Prekės ir paskirties šalys

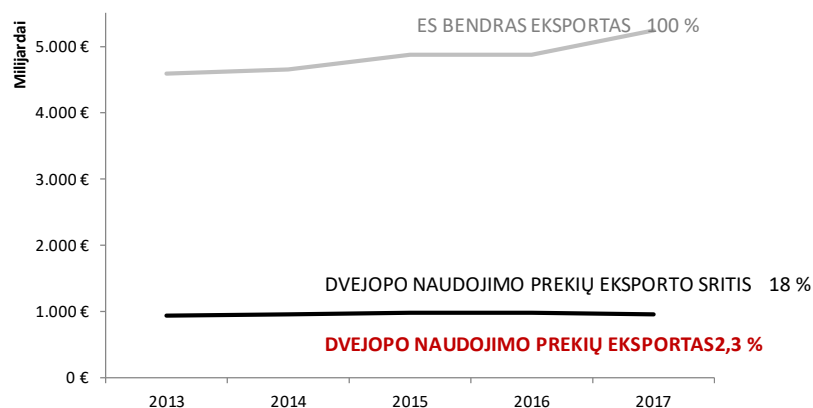
2018 m. reglamentas pirmiausia buvo taikomas apytiksliai 1 846 dvejopo naudojimo prekių, išvardytų I priede (toliau – ES kontroliuojamų prekių sąrašas), kurios visos suskirstytos į 10 kategorijų (1 pav.), eksportui. Šios dvejopo naudojimo prekės yra susijusios su apytiksliai 1 000 muitinės prekių, įskaitant chemines medžiagas, metalus ir nemetalo mineralinius produktus, kompiuterius, elektroninius ir optinius gaminius, elektros įrangą, mašinas, transporto priemones, transporto įrangą ir t. t., ir paprastai šioje didelėje mišrioje prekių grupėje priskiriamos prie aukštųjų technologijų.

1 pav. Priimto Reglamento (ES) 2018/1922 I priedo 10 kategorijų išvardytų dvejopo naudojimo prekių skaičius.

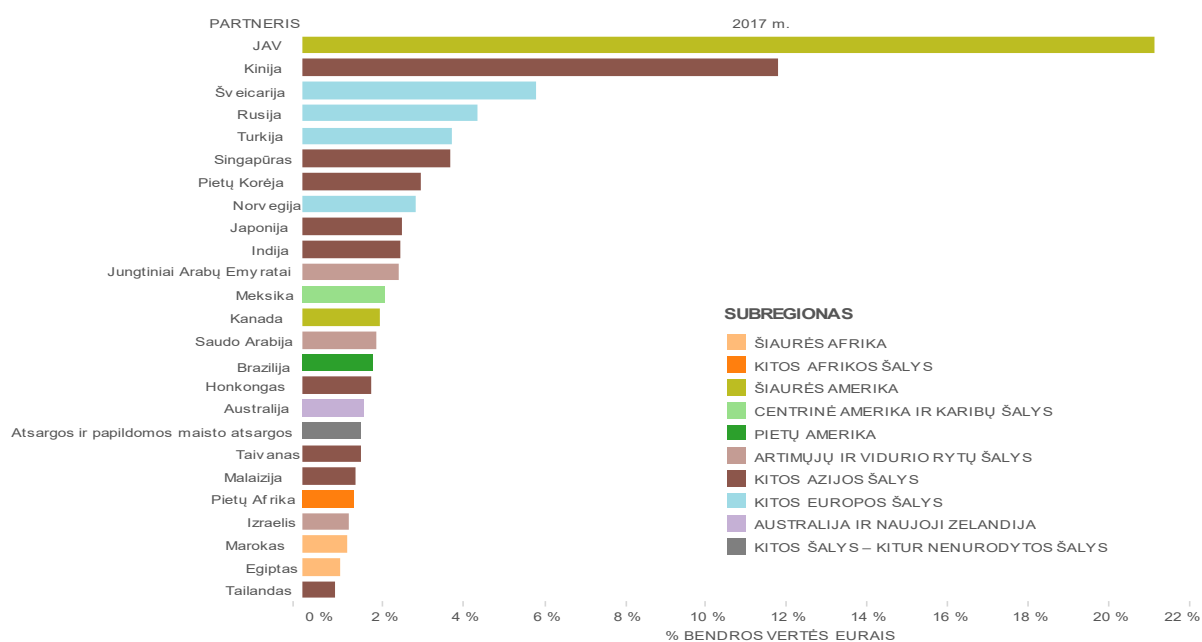
Statistiniai prekybos dvejopo naudojimo prekėmis santykinės svarbos įverčiai rodo, kad muitinės prekių bendrojoje „dvejopo naudojimo prekių eksporto srityje“ dvejopo naudojimo prekių eksportas sudaro apie 2,3 % viso ES eksporto (vidaus ir į ES nepriklausančias šalis)¹² (2 pav.).

¹² Pagal Komisijos Jungtinio tyrimų centro parengtą statistinę metodiką naudojama Mokesčių ir muitų sąjungos GD parengta atitikties lentelė, kurioje sugretinami dvejopo naudojimo prekių klasifikacijos numeriai, muitinės kodai, Eurostato COMEXT duomenys ir išduotų licencijų duomenys. Sąvoka *dvejopo naudojimo prekių eksporto sritis* aprėpia didelę mišrią prekių grupę, apimančią ir dvejopo naudojimo prekes. Prekyba dvejopo

2 pav. Dvejopo naudojimo prekių eksporto ES viduje ir į ES nepriklausančias šalis statistiniai įverčiai.

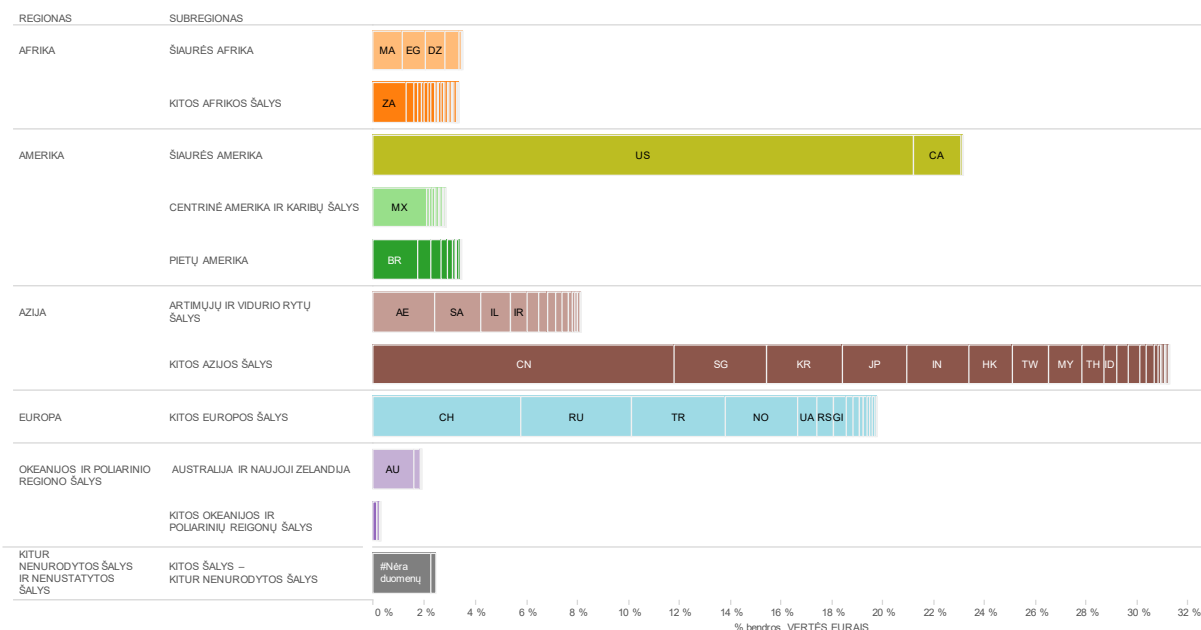
Statistiniai įverčiai taip pat rodo pagrindines eksporto paskirties šalis. Matyti, kad didelė dalis dvejopo naudojimo prekių eksporto yra nukreipta į šalis, kurios yra įtrauktos į Sąjungos bendrųjų eksporto leidimų (angl. EUGEA) sąrašą. Paskirties šalys rodo atitinkamų prekių ES eksporto rinkos struktūrą ir prekybos palengvinimą taikant Sąjungos bendrųjų eksporto leidimų sistemą (3 ir 4 pav.)¹³.

3 pav. ES dvejopo naudojimo prekių eksporto įverčiai: 25 pagrindinės eksporto paskirties šalys ir jų subregionai 2017 m.

naudojimo prekėmis *aprepia* šią prekių grupę, tačiau nėra jai identiška, kadangi ne visos prekės, patenkančios į *dvejopo naudojimo prekių eksporto sritį*, iš tikrųjų yra dvejopo naudojimo.

¹³ „Atsargos ir papildomos maisto atsargos“ reiškia laivų ir orlaivų atsargų tiekimą. „Kitos šalys – kitur nenurodytos šalys“ apima šalis ir teritorijas, kurios nenurodytos vykdant prekybą su trečiosiomis šalimis (t. y. paprastai šie kodai naudojami jūroje esantiems įrenginiams tiekiamoms prekėms žymėti).

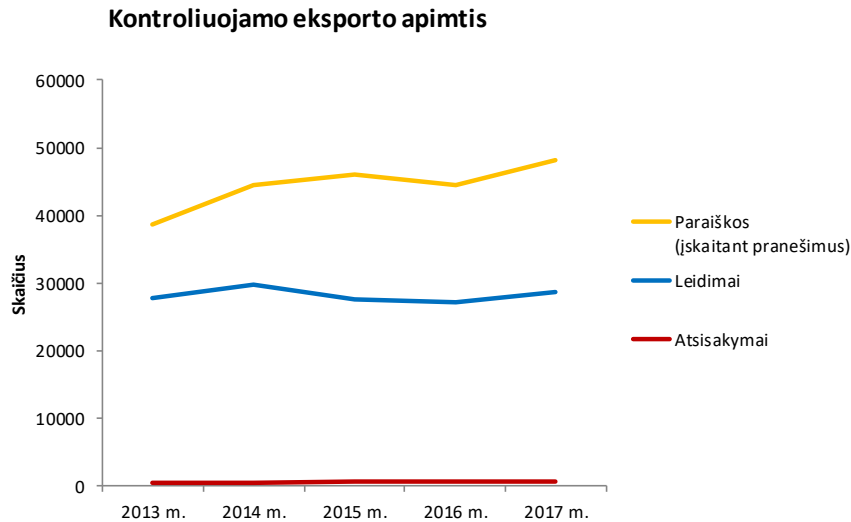
4 pav. ES dvejopo naudojimo prekių eksporto įverčiai: paskirties šalys pagal regionus ir subregionus 2017 m.

4.2. ES prekybos dvejopo naudojimo prekėmis kontrolė. Paraiškos, licencijos ir atsisakymai jas išduoti

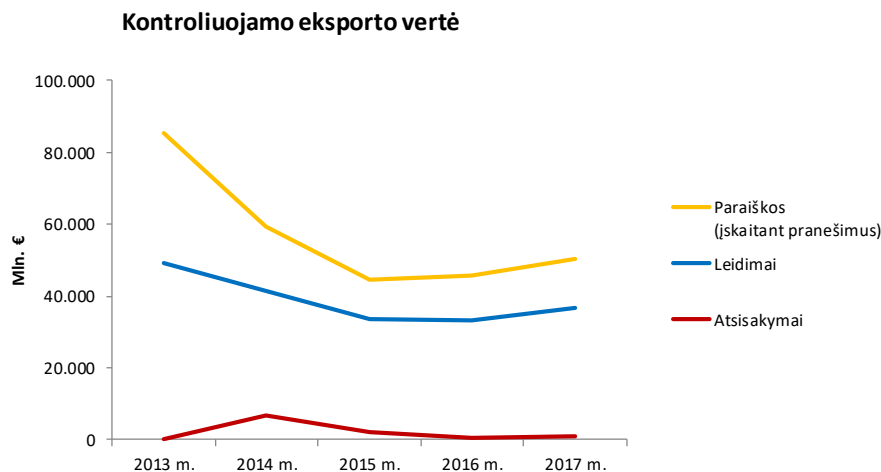
Atsižvelgdama į 19 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad „valstybės narės imasi visų tinkamų priemonių, kad užtikrintų kompetentingų institucijų tiesioginį bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija tarp jų siekiant sustiprinti Bendrijos eksporto kontrolės režimo veiksmingumą“, siekdama didinti informuotumą apie eksporto kontrolę ir jos ekonominį poveikį, DUCG keitėsi duomenimis apie licencijų išdavimą ir informacija. Toliau pateikiami tam tikri ataskaitiniu laikotarpiu surinkti duomenys. Pažymėtina, kad ne visos valstybės narės renka visus duomenis. Todėl toliau pateikta informacija yra apytiksliai bendrų kiekių ir vertės įverčiai, apskaičiuoti pagal valstybių narių pateiktus duomenis.

Bendra paraiškų vertė¹⁴ siekė 50,2 mlrd. EUR, todėl kontroliuojamas dvejopo naudojimo prekių eksportas sudarė 2,7 % viso eksporto į ES nepriklausančias šalis. Prekyba dvejopo naudojimo prekėmis, kurioms suteiktas leidimas, siekė 36,6 mlrd. EUR ir sudarė 2,0 % viso eksporto į ES nepriklausančias šalis. Leidimai daugumai sandorių išduoti pagal atskiras licencijas (2017 m. išduota apie 25 600 atskirųjų licencijų) ir bendrąsias licencijas (pagal jų vertę). Tik nedidelei daliai eksporto buvo atsisakyta išduoti leidimą: 2017 m. buvo apie 631 atsisakymas išduoti leidimą. tai sudarė apie 1,5 % kontroliuojamo dvejopo naudojimo prekių eksporto vertės ir 0,04 % viso eksporto į ES nepriklausančias šalis dalies tais metais.

¹⁴ Šis skaičius apima pagal bendruosius eksporto leidimus pateiktą licencijų paraiškų ir pranešimų vertę.

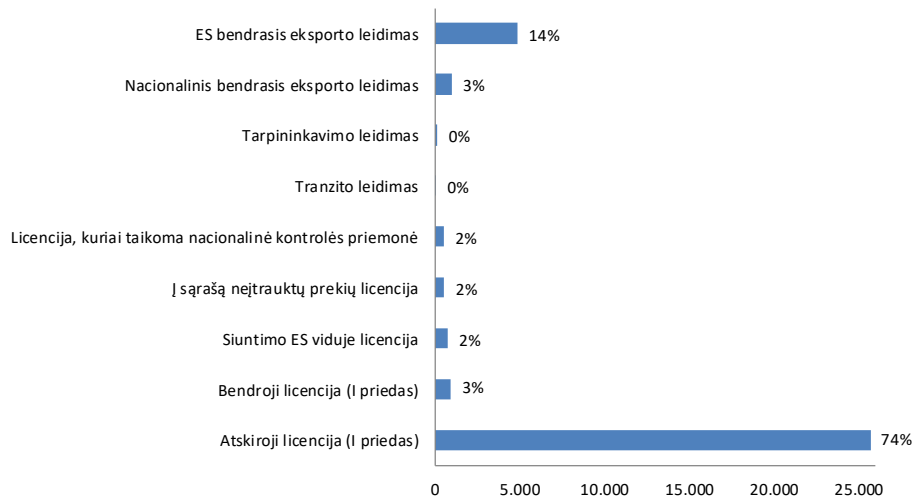
5 pav. Leidimų ir atsisakymų juos išduoti apimtis (skaičius) 2013–2017 m.¹⁵

6 pav. Leidimų ir atsisakymų juos išduoti vertė (mln. EUR) 2013–2017 m.

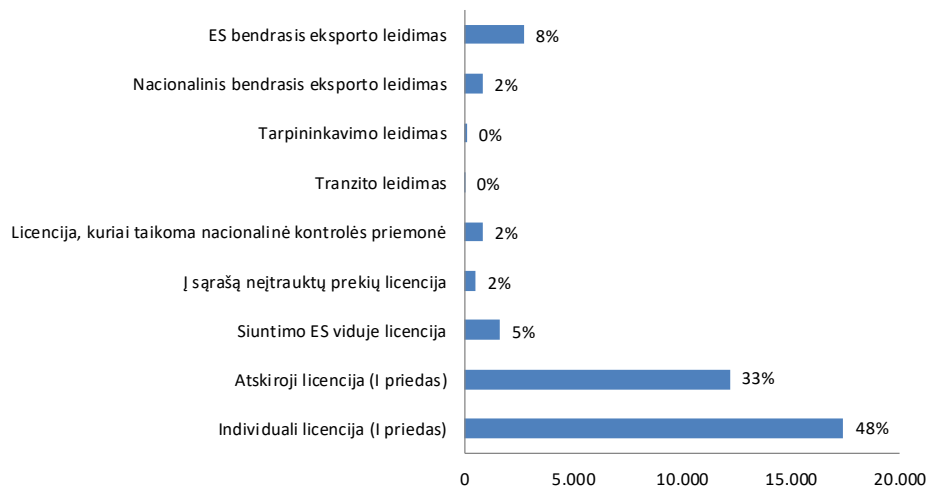
¹⁵ 5 ir 6 pav. paraiškų duomenys apima visas paraiškas išduoti licenciją, įskaitant pagal bendruosius eksporto leidimus pateiktus pranešimus, todėl jie charakterizuoja kontroliuojamą eksportą, t. y. eksporto į ES nepriklausančias šalis, kuriam taikomas licencijų išdavimo procesas, vertę. Kai duomenų apie paraiškas nėra, diagramoje leidimų duomenys naudojami kaip paraiškų duomenų įvertis. „Leidimų duomenys“ reiškia leidimus eksportuoti dvejopo naudojimo prekes pagal išduotas atskiras ir bendrąsias licencijas. Reikėtų pabrėžti, kad paraiškų skaičius nebūtinai atitinka bendrą leidimų ir atsisakymų juos išduoti skaičių, kadangi kai kurios paraiškos gali būti atsiimtose, o kai kurios gali būti baigtos nagrinėti kitais metais. „Atsisakymai“ reiškia eksporto, kurio leidimą išduoti atsisakyta, apimtį ir vertę.

**Eksporto, kuriam išduotas leidimas, apimtis pagal licencijos rūšį
2017 m.**

7 pav. Leidimų apimtys (skaičius) pagal licencijos tipą 2017 m.

**Eksporto, kuriam išduotas leidimas, vertė pagal licencijos rūšį
2017 m.**

8 pav. Leidimų vertė (mln. EUR) pagal tipus 2017 m.

5. Pagal reglamento 15 straipsnio 3 dalį deleguotos kompetencijos įgyvendinimas

Reglamentu Komisijai suteikti įgaliojimai įgyvendinti tam tikras to reglamento nuostatas. Visų pirma 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad „Komisijai suteikiami įgaliojimai pagal 23a straipsnį priimti deleguotuosius aktus dėl I priede pateikto dvejopo naudojimo prekių sąrašo atnaujinimo. I priedo atnaujinimas atliekamas neviršijant šio straipsnio 1 dalyje nurodytos apimtys. Kai I priedo atnaujinimas susijęs su dvejopo naudojimo prekėmis, išvardytomis ir IIa–IIg arba IV prieduose, tie priedai atitinkamai iš dalies pakeičiami“. 23a straipsnio 2 dalyje taip pat reikalaujama, kad Komisija „likus ne mažiau kaip devyniems mėnesiams iki penkerių metų laikotarpio pabaigos“ parengtų „naudojimosi deleguotaisiais įgaliojimais ataskaitą“, ir

nustatyta, kad „[i]galiojimai savaime pratęsiami tokios pačios trukmės laikotarpiais, išskyrus atvejus, kai Europos Parlamentas arba Taryba pareiškia prieštaravimų dėl tokio pratęsimo likus ne mažiau kaip trimis mėnesiams iki kiekvieno laikotarpio pabaigos“.

Pirmiau minėti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus buvo įgyvendinti reguliariai ir laiku, siekiant atnaujinti Reglamento (EB) Nr. 428/2009 I priede pateiktą dvejopo naudojimo prekių sąrašą ir taip užtikrinti visišką tarptautinių saugumo pareigų laikymąsi, garantuoti skaidrumą ir išlaikyti ES eksportuotojų konkurencingumą. Laikydamosi reglamento, Komisija, vykdydama parengiamuosius darbus, taip pat tinkamai konsultavosi, įskaitant konsultacijas su ekspertais. Visų pirma kiekvienais metais į specialią DUCG sesiją, kurioje buvo pristatomi ir paaiškinami pagrindiniai ES kontroliuojamų prekių sąrašo pakeitimai ir aptariamas metinio atnaujinimo laikas, buvo kviečiami Europos Parlamento atstovai.

Nuo 2014 m. įsigaliojusios deleguotosios kompetencijos Komisija priėmė šiuos penkis deleguotuosius aktus:

- 2014 m. spalio 22 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 1382/2014, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 428/2009, nustatantis Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą;
- 2015 m. spalio 12 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/2420, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 428/2009, nustatantis Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą;
- 2014 m. rugsėjo 12 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2016/1969, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 428/2009, nustatantis Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą;
- 2017 m. rugsėjo 26 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2017/2268, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 428/2009, nustatantis Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą;
- 2018 m. spalio 10 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2018/1922, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 428/2009, nustatantis Bendrijos dvejopo naudojimo prekių eksporto, persiuntimo, susijusių tarpininkavimo paslaugų ir tranzito kontrolės režimą.

6. IŠVADOS

Komisija, tinkamai naudodamasi ES reglamentu jai suteiktais įgaliojimais, ragina Europos Parlamentą ir Tarybą atsižvelgti į šią ataskaitą.